

An Analysis of Environmental Elements Affecting Women's Sense of Security in Urban Spaces

Case study: Rey City

By: Ali Sadeghi ¹ , Mohammad Reza Pourgholami Sarvandani ²

received: 13/06/2020 accepted: 11/08/2020

Abstract

Background and Aim: The growth of urbanization, the expansion of urban spaces and, consequently, the more complex social relations of citizens, has caused the sense of security and comfort of citizens to be impaired or weakened. The purpose of this study is to investigate the effect of environmental elements affecting women's sense of security as part of human capital.

Method: The present study is applied in terms of purpose and based on the method of data collection has utilized a descriptive-analytical and survey approach that has analyzed the effects of environmental and social elements on women's sense of security in urban spaces with the help of a researcher-made questionnaire.

Results: The location of Rey city in the 20th district of Tehran, the old and traditional texture, high immigration from all over the country, the residence of Afghans and Arab immigrants in this city, along with the relatively poor urban design has made women feel traffic and activity in existing urban spaces. Relative security. Among the elements of urban space, the spaces monitored by the police have the highest sense of security in women and the element of urban management and design has the lowest sense of security in women in urban areas.

Conclusion: The design and management of urban spaces and environmental elements in urban areas should be able to provide safe and active presence of women, and this requires the need for more urban planners to pay attention to environmental elements in urban areas.

Keywords: environmental elements, women's sense of security, urban spaces, urban.

1. Corresponding Author: Assistant Professor of Geography, Farhangian University.

Email: sadeghi173@yahoo.com

2. Assistant Professor, Department of Geography, Faculty of Command and Staff, Amin Police University.

Email: rezamrps@yahoo.com

مقاله پژوهشی

محیط و امنیت زنان در فضاهای شهری

تحلیلی بر عناصر محیطی مؤثر بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری مورد مطالعه: شهری

علی صادقی^۱ و محمدرضا پورغلامی سروندانی^۲

۱. استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه فرهنگیان، (نویسنده مسئول) sadeghi173@yahoo.com

۲. استادیار گروه جغرافیا، دانشکده فرماندهی و ستاد، دانشگاه علوم انتظامی امین. rezamrps@yahoo.com

چکیده

زمینه و هدف: رشد شهرنشینی، گسترش فضاهای شهری و به تبع آن پیچیده‌تر شدن روابط اجتماعی شهروندان، باعث شده است که احساس امنیت و آسایش شهروندان نیز خدشه‌دار یا تضعیف شود. هدف این پژوهش بررسی تأثیر عناصر محیطی مؤثر بر احساس امنیت زنان به عنوان بخشی از سرمایه‌های انسانی جامعه است.

روش: پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و بر اساس نحوه گردآوری داده‌ها با رویکرد توصیفی - تحلیلی و پیمایشی است که با ابزار پرسش‌نامه محقق‌ساخته به تحلیل اثرات عناصر محیطی و اجتماعی بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری شهری پرداخته است.

یافته‌ها: قرارگیری شهرستان ری در منطقه ۲۰ شهر تهران، بافت قدیمی و سنتی، مهاجرپذیری زیاد از سراسر کشور، سکونت افغانه و مهاجرین عرب در این شهر، در کنار طراحی نسبتاً ضعیف شهری باعث شده که زنان از تردد و فعالیت در فضاهای شهری موجود احساس امنیت نسبی کنند. در بین عناصر فضای شهری، فضاهای نظارت‌شده توسط پلیس، بیشترین میزان احساس امنیت در زنان را ایجاد کرده و عنصر مدیریت و طراحی شهری کمترین احساس امنیت در زنان را در شهری داشته است.

نتایج: طراحی و مدیریت فضاهای شهری و عناصر محیطی در شهری، باید بتواند زمینه‌های حضور امن و فعال زنان را فراهم آورد و این امر ضرورت توجه بیشتر برنامه‌ریزان شهری به عناصر محیطی در فضای شهری را می‌طلبد.

واژگان کلیدی: عناصر محیطی، احساس امنیت زنان، فضاهای شهری، شهری.

◀ **استناد (به شیوه APA ویرایش ۶):** صادقی، علی؛ پورغلامی سروندانی، محمدرضا (پاییز و زمستان ۱۳۹۹).

تحلیلی بر عناصر محیطی مؤثر بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری. مورد مطالعه: شهری. *دوفصلنامه*

پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، ۸(۲)، ۴۲۵-۴۴۹

مقدمه

زنان به‌عنوان یکی از گروه‌های مهم جمعیتی که تقریباً نیمی از جمعیت انسانی را در جوامع گوناگون تشکیل می‌دهند، برای انجام بهینه فعالیت و ایفای نقش در جامعه، نیازمند قوانین و مقررات و همچنین برخورداری از عوامل و مؤلفه‌های حمایتی هستند که در جوامع مختلف نهادینه می‌شود، درحالی‌که در سال‌های اخیر و به‌دنبال افزایش سطح تحصیلات، اشتغال و مشارکت سیاسی زنان، حضور اجتماعی آن‌ها نیز افزایش قابل توجهی داشته است؛ اما از سوی دیگر همواره عوامل مختلفی وجود دارند که سلامت روانی و اجتماعی زنان را دچار مخاطره ساخته و تهدید می‌کند و قابلیت‌ها و توانایی‌های فردی و اجتماعی زنان به‌منظور دستیابی به یک زندگی مطلوب و موفق را از آنان سلب کرده و یا در آن اختلال ایجاد می‌کنند. از این رو می‌توان گفت؛ موفقیت در انجام فعالیت‌های روزمره و کیفیت زندگی شهروندان تا حد زیادی منوط به امنیت و احساس امنیت در محیط زندگی و فضاهای کسب‌وکار است، به‌گونه‌ای که امنیت و احساس امنیت همواره از دغدغه‌های اساسی انسان در زندگی فردی و اجتماعی او محسوب می‌شده و امروزه نیز به یکی از موضوعات اساسی در مباحث اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی تبدیل شده است.

این مسئله به‌ویژه اکنون که با رشد و توسعه شهرنشینی و افزایش کلان‌شهرها و پیچیده‌تر شدن روابط اجتماعی شهروندان (در قرن بیست‌ویکم) مواجه هستیم، اهمیت بیشتری یافته است. از همین رو، عواملی که موجب تهدید، کاهش یا حذف امنیت در شهرها می‌شوند نیز متعدد و فراوان هستند و برخی از فضاهای شهری ظرفیت بالاتری در تهدید امنیت برای برخی از شهروندان دارند چنانکه برخی معتقدند، هرچند فضاهای شهری و عمومی، امکان شکل‌گیری تجربه زیستی مناسب و یکسانی را برای زنان و مردان فراهم می‌سازد؛ اما هنوز جنسیت‌زدگی و مذکرسالار بودن فضاهای شهری در بافت شهری مشهود است (باندرز^۱، ۲۰۰۴، ص ۱۲). بنابراین امنیت اجتماعی با ساخت‌وساز و طراحی فضای شهری ارتباط معناداری پیدا می‌کند و برنامه‌ریزان شهری معتقدند برای آنکه شهرها ایمن باشند، باید در طراحی‌های شهری، تفاوت‌های سنی و جنسی برای همه گروه‌های جمعیتی در نظر گرفته شود.

در کشور ما که به‌نوعی در دوره گذار از وضعیت سنتی به مدرنیته به‌سر می‌برد، همواره روند شاخص‌های مربوط به عرصه‌های گوناگون زندگی فردی و اجتماعی به‌طور کلی (و زنان به‌عنوان یکی از سرمایه‌های مهم انسانی) با فراز و فرودهایی همراه بوده و پس از انقلاب اسلامی نیز دچار دگرگونی‌های وسیعی از جمله در حوزه فضاهای شهری شده است. هرچند در این دوران، بسیاری از شاخص‌های مربوط به وضعیت اجتماعی زنان از

وضعیت مثبتی برخوردار شده است، اما شاخص‌های مربوط به آسیب‌ها و همچنین روند برخی نابسامانی‌های اجتماعی در زنان در مواردی چون خشونت خانوادگی، طلاق، اعتیاد، اختلالات روانی و... در بین آنان زیاد بوده و در برخی موارد نیز رو به فزونی داشته است (روزنامه ایران، شماره ۱۷۱۵، ص ۶).

با توجه به اهمیت حضور و نقش مهم زنان در جامعه، این پژوهش سعی کرده است عناصر محیطی و فضای شهری مؤثر بر احساس امنیت زنان را بررسی کند. یکی از مناطق شهری مهم ایران که مؤلفه‌ها و عناصر مختلف فردی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی سنتی و مدرن را به خوبی در خود جای داده است، شهرری می‌باشد. شهرری، یکی از مناطق شهری قدیمی و مهم ایران محسوب می‌شود که در نزدیکی پایتخت قرار گرفته، اما از لحاظ وضعیت اجتماعی و فرهنگی هنوز روابط سنتی خود را تا حدود زیادی حفظ کرده است. این شهر که از نظر اداره امور شهری جزو مناطق ۲۰ گانه شهر تهران محسوب می‌شود، پذیرای تعداد زیادی از مهاجران عرب عراقی (در شمال آن، محله دولت‌آباد) و مهاجران افغانی (به ویژه در جنوب شهرری) بوده است. همچنین به دلیل همجواری با پایتخت، سالانه تعداد زیادی از سراسر کشور به این شهر مهاجرت می‌کنند. با وجود این، با نگاهی به طراحی و مدیریت فضای شهری در این شهر ملاحظه می‌شود که علی‌رغم فعالیت‌های متعدد شهرسازی در سالیان اخیر و قرارگیری آن به عنوان منطقه ۲۰ شهری تهران، هنوز فضای شهری، چشم‌انداز و عناصر محیطی، خیابان‌ها، مجتمع‌های تجاری و... در شهرری با تهران تفاوت بسیار دارد و به نوعی از فرایند گذار از دوره سنتی به مدرنیته رنج می‌برد و در این میان، بخش مهمی از جامعه یعنی زنان، مغفول مانده و یا کمتر مورد توجه بوده است. از این رو پژوهش حاضر تلاش کرده است به این سؤال اساسی پاسخ دهد که عناصر محیطی مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان در شهرری کدامند و بی‌توجهی به طراحی و مدیریت شهری چه تأثیری بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری این منطقه دارد؟

امنیت پدیده‌ای چندبعدی است که بعد از نیازهای فیزیولوژیک، دومین نیاز بشر است (صیدی و قاسم‌نژاد، ۱۳۹۹، ص ۲۰۴) و برآیند مجموعه‌ای از تعاملات و نیز تعاون و سازگاری بین اجزای مختلف نظام اجتماعی است که در نبود آن، در جامعه ترس، بی‌اعتمادی و سردرگمی حاکم می‌شود (سفیری، رجب‌لو و قلی‌زاده، ۱۳۹۷، ص ۶). بر اساس نظریه نیاز انسان، احساس امنیت زمانی حاصل می‌شود که نیازهای انسان (بدون مزاحمت) برطرف شود، وگرنه انسان با احساس ناامنی مواجه می‌شود. بر اساس این نظریه، نیازهای جسمی، فکری و روحی افراد و گروه‌ها باید تأمین شود؛ در غیر این صورت بقا و همزیستی افراد و جوامع به خطر خواهد افتاد. این نظریه، امنیت را در شرایطی مطمئن می‌داند که ناظر بر زیست و بقای مستمر شرایط و وضعیت اکولوژیک سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و روانی لازم برای تمام افراد و گروه‌های هویتی جامعه باشد (موحد و همت، ۱۳۹۲، ص ۶۴). در واقع احساس امنیت، از قرارگیری انسان در شرایط محیطی به مثابه نوعی «ادراک روانی» حاصل می‌شود؛ بنابراین شکل‌گیری احساس امنیت از نظر روان‌شناختی وابسته به شرایط محیطی و از سوی دیگر نوعی برداشت و وابسته

به سطوح ادراکی است. ابعاد امنیت بر اساس سه معیار تفکیک می‌شوند:
موضوع؛ مثلاً امنیت مالی، جانی، فکری و عاطفی، امنیت در سطح فردی، امنیت اداری - شغلی، اقتصادی، سیاسی، قضائی، فرهنگی، روانی و انتظامی و امنیت در سطح اجتماعی.

قلمرو؛ مثلاً امنیت فردی، اجتماعی، ملی یا داخلی ملی، اجتماعی و انسانی.

عینی / ذهنی بودن؛ وجه عینی امنیت به معنای کم و کیف انواع آسیب‌ها و مخاطرات تهدیدکننده امنیت جامعه و شهروندان و وجه ذهنی آن هم بیانگر میزان «احساس امنیت» در میان اعضای جامعه است. این وجه همچنین شامل این است که افراد یا شهروندان تا چه حد «احساس» می‌کنند، خود با ارزش‌هایشان در معرض تهدید هستند (شریعتی‌زینانی و فروغ‌زاده، ۱۳۹۶، ص ۷۴).

مفهوم امنیت اجتماعی و احساس ناشی از آن، به‌دنبال گسترش تحلیل‌های جدید امنیت و پس از جنگ سرد در اروپا مطرح شد. این مفهوم در ابتدا به‌عنوان یک رویکرد مفهومی در مؤسسه تحقیقات صلح کپنهاگ شکل گرفت (بلجین^۱، ۲۰۰۳، ص ۲۱۱).

نظریه بوزان: در باب نظریه‌های امنیت اجتماعی، «باری بوزان^۲» برای نخستین بار این اصطلاح را در کتاب: «مردم، دولت‌ها و هراس» به کار برد. وی برای امنیت سطوح فردی، ملی و بین‌المللی در نظر گرفته و امنیت اجتماعی را ذیل امنیت ملی آورده است. امنیت اجتماعی از نظر بوزان به حفظ ویژگی‌هایی اشاره دارد که بر اساس آن، افراد خود را به‌عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند (بوزان و ویبور^۳، ۱۹۹۸). وی نقطه آغازین امنیت را ذهنی و مبتنی بر تصمیم‌بازیگران معرفی می‌کند. او بیان می‌کند که مسئله امنیت در اجتماع شناخته می‌شود، زیرا بازیگران می‌توانند به آن رجوع کنند و برخی پدیده‌ها را به‌عنوان تهدید نگاه می‌کنند (قدرتی و روشندل، ۱۳۹۵، ص ۶۹).

از این رو، امنیت اجتماعی از نظر بوزان به حفظ ویژگی‌هایی ارجاع دارد که بر مبنای آن، افراد خودشان را به‌عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند یا معطوف به جنبه‌هایی از زندگی فرد می‌گردد که هویت گروهی او را سامان می‌بخشد؛ بنابراین امنیت اجتماعی به ظرفیت جامعه برای حفاظت از ویژگی‌های ضروری در مقابله با محیط اطراف و تهدیدات احتمالی در محیط اشاره دارد.

نظریه ویبور^۴؛ از نظر ویبور امنیت اجتماعی بدان معناست که جامعه بتواند در شرایط تغییر و تهدیدات واقعی

1. Bilgin
2. Barry Gordon Buzan
3. Buzan & Weaver
4. Weaver

و محتمل، ویژگی‌های اساسی خود را حفظ کند. ویور به ارتباط نزدیک بین هویت، جامعه و امنیت تأکید دارد و بیان می‌کند که دولت مسئولیت‌پذیر باید جامعه را از تهدید خارجی محافظت کند. به نظر او دولت، بیشتر بر خطراتی که امنیت حاکمیت را تهدید می‌کند تمرکز دارد؛ در حالی که امنیت اجتماعی درباره خطرات تهدیدکننده هویت جمعی جامعه است. از نظر او نظریه امنیت اجتماعی بر هویت جمعی در مقیاس بزرگ مانند هویت‌های مذهبی، جنسیتی و قومی متمرکز است که وظایف مستقلی از دولت دارند (صالح^۱، ۲۰۱۰، ص ۲۲۳).

نظریه پارسونز^۲؛ به اعتقاد پارسونز، ما در جامعه با مسئله‌ای به نام «انتقال ارزش‌های اساسی به افراد» روبرو هستیم و این ارزش‌ها هستند که کیفیت عمل افراد را تعیین می‌کنند و در بقای نظم و امنیت سهیم هستند؛ زیرا اعضای یک جامعه ارزش‌های آن را می‌پذیرند و به هنجارهای آن گردن می‌نهند و از این طریق، آن ارزش‌ها و هنجارها جزو اعتقادات درونی، امتیازات شخصی و انتظارات افراد از یکدیگر می‌شوند (جمالی و شایگان، ۱۳۹۰، ص ۱۰۲).

انتقال هنجارها و ارزش‌ها در نظریه پارسونز از طریق نظام فرهنگی صورت می‌گیرد. نظامی که کارکرد ذخیره و انتقال معرفت فرهنگی و هنجارهای اجتماعی را دارد. در نظریات پارسونز و کارکردگرایان حفظ نظم و یکپارچگی اجتماعی مبتنی بر دو عنصر: ۱- اجتماعی کردن^۳ و ۲- نظارت اجتماعی و بیرونی است. در این رویکرد، امنیت اجتماعی یا از طریق قدرت با ابزار کنترل بیرونی تأمین می‌شود و یا با انتقال مفاهیم هنجاری از طریق نظام آموزشی و خانواده به دست می‌آید. دولت نیز یا از طریق ابزار کنترل بیرونی مانند پلیس، جریمه، دادگاه و تنبیه اجتماعی، امنیت را فراهم می‌کند، یا از طریق آموزش و پرورش و نظام آموزشی کارکرد خود را انجام می‌دهد. در نتیجه این فرایند ارزش‌ها و هنجارهای مشترک پذیرفته شده، رفتار افراد را جهت می‌دهد و یکپارچگی و وفاق عمومی حاصل می‌شود که نتیجه این یکپارچگی، احساس امنیت افراد در جامعه است.

نظریه هیلر^۴؛ وی در بحث امنیت اجتماعی استدلال می‌کند که حضور مردم چه غریبه و چه آشنا، احساس ایمنی را در فضاهای عمومی ارتقا داده و امنیت در جمع حاصل می‌شود و معنا می‌یابد. حضور مردم ابزاری است که به کمک آن می‌توان فضا را به صورت طبیعی مورد نظارت قرار داد و شاید به همین دلیل است که احساس امنیت اجتماعی را از شاخصه‌های کیفیت زندگی اجتماعی در شهرها می‌دانند و این احساس همواره رابطه‌ای مستقیم با امنیت واقعی ندارد و وجود یا فقدان آن لزوماً به معنای بهره‌مندی یا محروم شدن از امنیت

1. Saleh
2. Parsons
3. Socialization
4. Heiler

واقعی نیست. بر این اساس، احساس امنیت عبارت است از: «احساس» آزادی نسبی از خطر، این احساس وضع خوشایندی را در مردمان ایجاد می‌کند که فرد در آن دارای آرامش جسمی و روحی می‌شود (قدرتی و روشندل، ۱۳۹۵، ص ۷۴).

امنیت شهری

شهرها با آرایش محله‌ها و با بهره‌گیری از جایگاه و با مکان‌گزینی، در واقع بازتاب تحولات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فضای جغرافیایی خود هستند و از این نظر فضاهای شهری بسیار متفاوت از یکدیگرند و این تمایز در اثر مکان‌گزینی تکمیلی یا انحصاری و ترکیب اجتماعی جمعیت پدید می‌آید. در واقع افراد، محیط‌هایی را برای سکونت انتخاب می‌کنند که بتواند آسایش و انتظارات آن‌ها (از جمله امنیت) را برآورده سازد (چراغی، ۱۳۹۷، ص ۲۷۳). این در حالی است که گسترش شهرها نیز همواره با مسائل و مشکلاتی همراه بوده که برخی از آنها عبارت‌اند از: تغییر در الگوی اشتغال، جابه‌جایی مکان زندگی افراد و پیامدهای آن، به‌هم‌خوردن ساختار محله‌ها و وارد کردن تنش بر زندگی مردم، تغییر در الگوی دسترسی مردم به امکانات، تغییرات در بهداشت، ایمنی و فراغت، افزایش جرم و جنایت، احساس ناامنی در فضاهای شهری، تفکیک و گسست اجتماعی، آسیب‌پذیری در برابر بلایای طبیعی، خطرهای زیست‌محیطی، تأثیر مخرب فضاها بر جرائم و بسیاری از آسیب‌ها و مشکلات دیگر (قلیچ و عماری، ۱۳۹۲، ص ۵). به طوری که امروزه نگرانی، ناامنی و اضطراب دائمی زندگی شهروندان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های شهرسازان و شهروندان محسوب می‌شود. عمق و دامنه این ناامنی چنان گسترش یافته که سلامت جسمی و روحی انسان‌ها را تهدید و جوامع را به‌طور گسترده به تکاپو در جهت حرکت برای شناخت، ترسیم و بیان ویژگی‌های شهر امن قرار داده است. با همه پیشرفت‌ها در عرصه‌های مختلف، هنوز انسان‌ها شاهد یک شهر نسبتاً امن برای زندگی مطلوب خود نیستند (سقای و ثابتی، ۱۳۹۵، ص ۲). به عبارت دیگر، اگر در فضایی تمام اصول طراحانه رعایت شده باشد اما به لحاظ امنیت شرایط مناسبی نداشته باشد، مورد اقبال کاربران نخواهد بود. در حقیقت طراحی محیطی باید به نحوی باشد که نیازهای مخاطبان به احساس امنیت پاسخ داده شود (باقری و شاهرودی، ۱۳۹۶، ص ۲۲۲). زیرا شهر و فضاهای عمومی آن که به‌عنوان بخش کالبدی عرصه عمومی محسوب می‌شود؛ در تعامل نزدیکی با امنیت قرار دارند. فضاهای مختلف شهری و کالبد آن با قدرت جذب و دفع می‌توانند هم محل ترس و تمایل و هم تهدید و فرصت باشند. برخی فضاهای شهری امن را فضایی می‌دانند که امنیت و آسودگی خاطر سه گروه حاضران، عابران و ناظران را در این سه سطح فراهم آورد:

* سطح کلان؛ عوامل مؤثر در پیدایش آنومی در جامعه (جامعه‌فراشهری)؛

* میانه؛ عوامل مؤثر در پیدایش آنومی در هر شهر؛

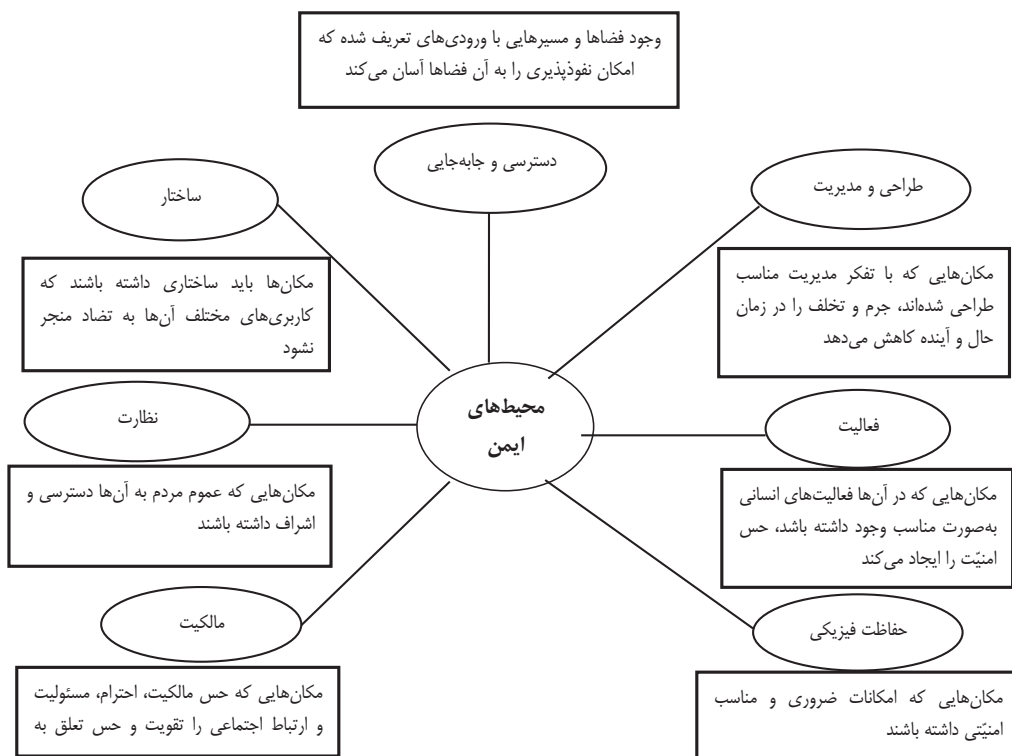
* خرد؛ عوامل مؤثر در پیدایش آنومی در مکان‌ها و موقعیت‌های شهری (فضاها) (شریعتی‌مزینانی و فروغ‌زاده، ۱۳۹۶، ص ۷۵). به‌طور کلی مفهوم فضاهاى شهری امن، همه این عوامل مؤثر را در این سطوح سه‌گانه در برمی‌گیرد.

«جیکوبز^۱» از نظریه‌پردازان حوزه مطالعات شهری، در تبیین امنیت شهری، موضوع تعامل فیزیکی و فرایندهای اجتماعی که محیط را می‌سازند، مورد توجه قرار داده و بر فعال بودن فضا به‌عنوان عاملی در ایجاد یک محیطی امن و موفق تأکید می‌کند. وی ایجاد حرکت، استفاده فعال از سطح خیابان، برنامه‌ریزی فعالیت‌های مختلف در سطح خیابان و مراقبت‌های طبیعی از این فعالیت‌ها را به‌عنوان مؤلفه‌های پراهمیتی برای ساختن یک محیط خوب شهری قلمداد می‌کند. از نظر وی بهترین محیط‌های شهری، آن‌هایی هستند که به‌خوبی با الگوی شهر یکپارچه شده‌اند و امنیت عمومی را ترویج می‌کنند (بوایل^۲، ۲۰۰۱، ص ۵۶۶).

بنابراین، با وجود اینکه ترس مسئله‌ای فراگیر در بیشتر شهرهای جهان است، در برخی گروه‌های اجتماعی بسیار عمیق‌تر از دیگر گروه‌هاست؛ به‌عبارت‌دیگر، اگرچه احساس ترس از به‌خطر افتادن امنیت فردی به‌هنگام حضور و جابه‌جایی در شهر تبدیل به تجربه روزانه بسیاری از افراد شده است؛ لیکن نوع اثرگذاری و میزان این ترس در بین مردان و زنان متفاوت است و زنان بیشتر از مردان احساس ترس دارند (احمدی، صرافی، توکلی‌نیا و محمدیان مصمم، ۱۳۹۶، ص ۱۵۸). از این رو نهادهای عمومی که وظیفه آن‌ها مسئولیت برقراری کیفیت زندگی شهری است، نمی‌توانند مسئله امنیت را نادیده بگیرند و از آنجا که زنان درباره مسائل ایمنی بیشتر مورد توجه هستند، منطقی است که برنامه‌های امنیتی تدوین شود که آن‌ها را در اولویت قرار دهد (میکائود و پاکونین^۳، ۲۰۲۰، ص ۹).

برنامه‌ریزی، طراحی و نظارت صحیح بر فضاهاى شهری تأثیر بسیاری بر احساس امنیت یا ناامنی شهروندان و در نتیجه آرامش یا ناآرامی روانی آنان خواهد داشت. در همین خصوص دیویس^۴ (۲۰۰۰) هفت ویژگی را برای محیط‌های امن برشمرده است که در شکل ۱ نشان داده شده است.

1. Jacobs
2. Boyle
3. Michaud & Paquin
4. Davies

شکل ۱: ویژگی‌های محیط امن از نظر لولین دیویس ۲۰۰۰:

اقتباس از شریعتی‌مزینانی و فروغزاده، ۱۳۹۶، ص ۷۶

برخی از مهم‌ترین پژوهش‌های انجام شده در خصوص امنیت زنان در فضاهای شهری به شرح زیر است: بمانیان، رفیعیان و ضابطیان (۱۳۸۷) در پژوهشی که برای بررسی امنیت تردد زنان در فضاهای شهری در بخش مرکزی تهران انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که بین متغیر میزان تردد و احساس امنیت زنان رابطه مستقیم برقرار است و افزایش نظارت (طبیعی و مصنوعی) بر تردد و ارتقای امنیت شبانه، از جمله نیازها و ویژگی‌های خاص در این امر محسوب می‌شود. نتایج پژوهش نوروزی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) در خصوص احساس امنیت اجتماعی زنان شهر تهران نشان داد که متغیرهای محل سکونت، پایگاه اقتصادی و اجتماعی و احساس نظم اجتماعی، تأثیر مثبت و مستقیمی بر احساس امنیت زنان شهر تهران دارند. چراغی (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «تبیین میزان امنیت در محیط‌های شهری با تأکید بر رویکرد طراحی امنیت محور» که در شهرری انجام داد، با بهره‌گیری از مدل سوات و تئوری فازی به این نتیجه رسید

که به کارگیری نورپردازی مناسب، ایجاد مراکز جمعی، افزایش حس تعلق و هویت از طریق بالا بردن کیفیت فضاها و ساماندهی فضاهای غیرقابل دفاع، چهار اولیت مهم در ارتقای امنیت در شهرستان ری هستند. فرج پور، گودرزی و ایزدی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه بین عملکرد پلیس و احساس امنیت زنان (مطالعه موردی شیراز)، نتیجه گرفتند که عملکرد پلیس بر تمامی ابعاد احساس امنیت زنان - به جز امنیت شغلی - اثر مثبت دارد. آقارحیمی، جهانبخش و محمدی (۱۳۹۸) در مقاله خود با عنوان «بررسی نقش ابعاد اجتماعی توسعه متوازن بر احساس امنیت شهروندان استان هرمزگان»، استدلال می‌کنند که احساس امنیت به عنوان یک متغیر اجتماعی می‌تواند تحت تأثیر عوامل متعدد فردی و اجتماعی قرار گیرد؛ از این رو مؤلفه‌های عدالت اجتماعی، کیفیت زندگی، رفاه اجتماعی، اخلاق توسعه و پایداری اجتماعی بر احساس امنیت تأثیر بالایی دارند.

در خارج از کشور نیز مطالعات متعددی در خصوص امنیت و امنیت زنان در فضاهای شهری انجام شده است؛ مثلاً «پین» (۱۹۹۷)، در تحقیقی با عنوان «جغرافیای اجتماعی ترس زنان» در انگلستان، چهار قلمرو اصلی در تحلیل جغرافیایی ترس را معرفی می‌کند: تحمیل محدودیت بر زنان در استفاده از فضاهای شهری، تمایز میان فضای عموم و خصوصی در احساس خطر، تفکیک فضا به مکان‌های امن و خطرناک و کنترل اجتماعی بر زنان در فضاهای شهری. بویل، فریندلی و فورسیث^۲ (۲۰۰۴) در تحقیقی درباره «درک زنان از ترس و طراحی محیط شهری» که در گلاسکو (اسکاتلند) انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که طراحی فضاهای مناسب برای حضور مردم، احساس امنیت را تقویت می‌کند و فضاهای شهری آشنا باعث احساس امنیت بیشتری هستند. انجمن برنامه‌ریزی آمریکا (۲۰۰۵) در پژوهشی با عنوان «برقراری امنیت از طریق طراحی؛ خلق محیطی امن در ویرجینیا» بیان کرده است که با استفاده از رویکرد «جلوگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» به طور مؤثر می‌توان مانع از وقوع جرم شد و این خود باعث سرزندگی و توانایی اقتصادی در نواحی شهری می‌شود (پوراحمد، آروین و رحیم پور، ۱۳۹۵ ص ۵۵). تاندوگان و سیمسک ایلهان^۳ (۲۰۱۶) در مقاله‌ای با عنوان «ترس از جرم در فضاهای عمومی از دیدگاه زنان ساکن در شهرها» دریافتند که اغلب زنان هنگام رفتن به خیابان‌ها احساس ناامنی می‌کنند و آزادی حرکت کودکان خود را در شهر نیز محدود می‌کنند؛ از این رو زنان ترجیح می‌دهند در محل‌های حفاظت‌شده تردد کنند (بیات، پورغلامی، اصanelو و طالبیان کیاکلا، ۱۳۹۷، ص ۱۱۷).

1. Pain
2. Boyle, Findlay & Forsyth
3. Tandogan, o & Simsek Ilhan

کالمز^۱، می جانسون^۲ و ماتسون^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان: «امروزه چه چیزی از نظر امنیت زنان در شهرها، عادی به نظر می‌رسد؟» معتقدند، ایمنی زنان در فضای عمومی بسیار پیچیده است و درک زنان از امنیت، در نحوه تعامل آن‌ها با فضای عمومی بسیار تعیین‌کننده است. از همین رو، تصویب قانون برابری جنسیتی در فوریه ۲۰۲۰ یک ضرورت قانونی به وجود آورده است تا بر اساس این گویه که جنسیت بر نیازها و تجربیات تأثیر می‌گذارد؛ سیاست‌ها، مدیریت، طراحی و تحقیقات شهری را تغییر دهند.

بنابراین شواهد گوناگون حاکی از آن است که با گسترش شهرنشینی و پیچیده‌تر شدن مناسبات انسانی، فضاهای شهری مانند گذشته نیستند و نوعی احساس ناامنی در آن به‌ویژه برای زنان وجود دارد. هرچند تحقیقات متعددی در زمینه احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای شهری و به‌ویژه در کلان‌شهر تهران و مشهد انجام شده است و هر کدام متغیرهای متعددی را در آن دخیل دانسته‌اند، اما به نظر می‌رسد پژوهشی مستقل که به بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان در فضای جغرافیایی شهری؛ بپردازد، تاکنون انجام نشده است و از این لحاظ این تحقیق تازگی دارد و یافته‌های آن می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های گوناگون مورد استفاده مسئولان قرار گیرد. اهمیت این تحقیق زمانی بیشتر نمایان می‌شود که بدانیم شهرری به‌عنوان منطقه ۲۰ شهری پایتخت، در گذر از وضعیت سنتی به مدرن، هنوز از بافت، مدیریت و طراحی شهری مدرن و منسجم برخوردار نشده و به‌ویژه برای حضور و فعالیت زنان در جامعه دچار نواقص، تهدیدات و محدودیت‌های فراوانی است.

1. Kalms
2. May Johnson
3. Matthewson

روش

پژوهش حاضر که به لحاظ هدف، کاربردی است، با روش توصیفی و پیمایشی و استفاده از ابزار پرسش‌نامه، تلاش کرده است با رویکرد مقایسه‌ای در شاخص‌های فضای شهری، به بررسی احساس امنیت زنان در شهری بپردازد. برای سنجش احساس امنیت، پرسش‌نامه‌ای محقق ساخته مبتنی بر دیدگاه‌های دیویس با تعداد ۱۵ گویه در نظر گرفته شد و پس از اینکه روایی آنان با نظر متخصصان حاصل آمد؛ در نهایت در قالب ۷ گویه جمع و در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت بررسی شد.

جدول ۲: گویه‌های تحقیق (عناصر محیطی مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان)

گویه
وجود فضاهای عمومی و قابل دسترسی در شهری از نظر مسیر و راحتی دسترسی
ساختار فضای شهری مانند سادگی فضا و یکدست بودن ساختمان‌ها، نداشتن پیچ‌وخم‌های زیاد در کوچه و خیابان
نظارت اجتماعی و حس نوع دوستی مردم و نظارت آنان بر فضا در خیابان‌ها و محله‌های شهر
وجود فضاهای عمومی در خیابان‌ها و محله‌های شهری که به آن‌ها احساس وابستگی و تعلق وجود دارد
کیفیت مدیریت شهری و طراحی خیابان‌ها و محله‌های شهری از جهت معماری، زیبایی
وجود خیابان‌های سرزنده، فضاهای فرهنگی، اقتصادی و مجتمع‌های تجاری پویا در شهر
حفاظت توسط دوربین یا نظارت پلیس و وجود پاسگاه انتظامی در شهر

پایایی سؤالات پس از آزمون اولیه در ۲۰ درصد جامعه نمونه با ضریب $0/832$ حاکی از ضریب قابل قبول برای ادامه کار بود. نمونه‌گیری نیز به روش تصادفی و با استفاده از جمع‌آوری ۳۰۶ پرسش‌نامه در هسته مرکزی شهری که شامل ناحیه پنج و قسمتی از ناحیه یک است، انجام شد.

از آنجا که جمعیت هسته مرکزی شهر، شامل ناحیه پنج و قسمتی از ناحیه یک (افدسیه) بر اساس آمار موجود و مراجعه به شهرداری منطقه ۲۰ حدود ۱۲۰۰۰ نفر برآورد شد و جامعه آماری هدف در این پژوهش زنان این ناحیه بودند، محاسبه جامعه نمونه بر اساس نسبت جنسی شهرستان ری (۱۱۵) و جمعیت کل (۱۲۰۰۰ نفر)، عدد ۴۲۰۰ نفر حاصل آمد که با استفاده از فرمول کوکران، نمونه آماری ۳۵۲ نفر محاسبه شد. از پرسش‌نامه‌های توزیع شده در بین جامعه نمونه تعداد ۳۰۶ پرسش‌نامه صحیح و کامل جمع‌آوری و در قالب آمار استنباطی و ضرایب همبستگی مبنای تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS (۲۵) قرار گرفت.

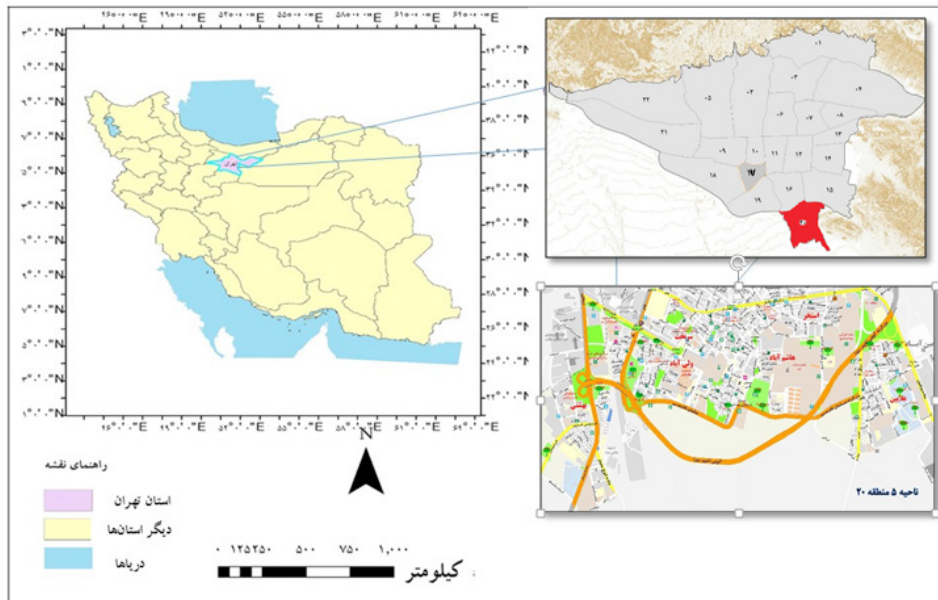

محدوده مورد مطالعه

ری یکی از شهرستان‌های استان تهران است و با اینکه از نظر تقسیمات کشوری، شهرستان مستقلی می‌باشد؛ اما از نظر شهری جزو مناطق ۲۲ گانه شهر تهران محسوب می‌شود. این شهرستان از شمال به شهرستان تهران، از جنوب به استان قم، از مشرق به شهرستان‌های پاکدشت و ورامین و از مغرب به شهرستان‌های اسلامشهر، رباط کریم و زرنديه محدود می‌شود. وسعت آن بالغ بر ۲۲۹۳ کیلومتر مربع است. ارتفاع این شهر از سطح دریا ۱۰۶۰ متر (سایت نجوم ایران) و جمعیت آن در سرشماری (۱۳۹۵) ۳۴۹۷۰۰ نفر بوده است. بخش مرکزی این شهرستان دارای ۸۴۵۷۷ نفر جمعیت است که در ۶ ناحیه شهرداری سکونت دارند (نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵).

محدوده مورد مطالعه در پژوهش پیش رو، هسته مرکزی شهری می‌باشد که شامل ناحیه پنج و قسمتی از ناحیه یک (اقدسیه) است که از سه راه ورامین در مرکز آغاز می‌شود و به شرق تا میدان معلم و سپس در جنوب شرقی به شهرک علایین، از غرب خیابان فدائیان اسلام، از غرب خیابان قم و از جنوب به بلوار سلمان فارسی محدود می‌شود. علت انتخاب این ناحیه، تمرکز جمعیت بر گرد هسته مرکزی ری به دلایلی همچون «قرارگیری حرم حضرت عبدالعظیم و بقاع متبرکه اطراف آن و بازارها، مراکز تجاری، فرهنگی و اجتماعی واقع در این ناحیه» است که ضمن پویایی و تحرک بخشیدن به فضای شهری، زمینه‌ساز ورود و خروج جمعیت انبوهی در طی روز به این ناحیه شده است. به‌علاوه ویژگی‌های محیطی و فضای شهری و اینکه قسمت عمده‌ای از ساکنان قدیمی شهری ساکن این ناحیه هستند و به‌ویژه جنوب این ناحیه که محل سکونت و تردد مهاجرین بسیاری از سراسر کشور و همچنین مهاجرانی از کشور افغانستان می‌باشد، از جمله دلایل انتخاب این ناحیه برای پژوهش بوده است.

نقشه ۱: ناحیه مورد مطالعه، ناحیه ۵ تقسیمات شهری

منبع: <http://map.tehran.ir/Region20.tehran.ir> & Research Findings

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

توزیع فراوانی مربوط شرکت‌کنندگان با سن کمتر از ۲۰ سال (۱۵/۶۸ درصد)، ۲۱ تا ۳۰ سال (۴۶/۰۷ درصد)، ۳۱ تا ۴۰ سال (۲۹/۴۱ درصد) و بیش از ۴۰ سال (۸/۸۲ درصد) است. از نظر مدرک تحصیلی، توزیع فراوانی شرکت‌کنندگان با مدرک متوسطه و دیپلم (۴۱/۱۷ درصد)، کارشناسی (۳۱/۴۴ درصد) و کارشناسی ارشد و بالاتر (۱۹/۰۶ درصد) و اعلام نشده (۴/۹ درصد) است. همچنین از نظر تأهل، ۴۵/۰۹ درصد پاسخگویان مجرد، ۴۱/۱۷ درصد متأهل و ۱۴/۷ درصد اعلام نشده و نامشخص بودند.

یافته‌های استنباطی

برای سنجش شاخص‌های موجود در فضای شهری منطقه مورد مطالعه، هفت گویه مستخرج از مبانی نظری در اختیار شهروندان قرار گرفت که عبارت بودند از: دسترسی به فضاهای عمومی، ساختار فضا (سادگی فضا)، نظارت اجتماعی بر فضای عمومی، مالکیت و حس تعلق به فضا، مدیریت (مطلوب شهری) و طراحی

مناسب فضا، فعالیت (پویایی فضا) و حفاظت و نظارت فیزیکی فضا (توسط دوربین یا نظارت پلیس و وجود پاسگاه انتظامی) در شهر، تا چه اندازه در احساس امنیت شما اثرگذار هستند؟

جدول ۳: فراوانی نظرات پاسخگویان به گویه‌های تحقیق

خیلی زیاد	زیاد	تا حدودی	کم	خیلی کم	متغیر	
۶۶	۱۲۳	۶۹	۳۹	۹	فراوانی	دسترسی فضا
۵۶/۲۱	۱۹/۴۰	۵۴/۲۲	۷۴/۱۲	۹۴/۲	درصد	
۵۴	۱۲۳	۶۹	۴۵	۱۵	فراوانی	ساختار فضا
۶۴/۱۷	۱۹/۴۰	۵۴/۲۲	۷/۱۴	۹/۴	درصد	
۷۲	۱۵۶	۴۸	۲۴	۹	فراوانی	نظارت اجتماعی بر فضا
۲۳/۵۲	۵۰/۹۸	۱۵/۶۸	۷/۸۴	۲/۹۴	درصد	
۵۴	۲۰۴	۳۳	۱۵	۶	فراوانی	مالکیت و حس تعلق به فضا
۱۷/۶۴	۶۶/۶۶	۱۰/۷۸	۴/۹	۱/۹۶	درصد	
۱۰۲	۵۴	۱۱۴	۳۶	۲۴	فراوانی	مدیریت و طراحی مناسب فضا
۳۳/۳۳	۱۷/۶۴	۳۷/۲۵	۱۱/۷۶	۷/۸۴	درصد	
۶۳	۱۷۴	۵۴	۱۵	۰	فراوانی	فعالیت و پویایی فضا
۲۰/۵۸	۵۸/۵۶	۶۴/۱۷	۴/۹	۰	درصد	
۲۰۴	۶۹	۲۴	۱۲	۰	فراوانی	حفاظت و نظارت فیزیکی
۶۶/۶۶	۲۲/۵۴	۷/۸۴	۴/۹	۰	درصد	

پاسخ شهروندان نشان می‌دهد، تأثیر فضاهای عمومی و قابل دسترسی بر احساس امنیت زنان شهری تقریباً زیاد است؛ به عبارت دیگر در فضاهای شهری عمومی که دسترسی بهتر و راحت‌تری به امکانات مختلف دارند، زنان احساس امنیت بیشتری داشته و از تردد و عبور در این فضاهای شهری رضایت بیشتری دارند. بیش از ۶۲ درصد شهروندان این‌گونه فضاهای شهری را دارای امنیت زیاد و خیلی زیاد دانسته‌اند. همچنین، نتایج حاکی از آن است که فضاهای ساده و یکدست مورد اقبال زنان بوده و از این‌گونه فضاهای شهری استقبال بیشتری می‌کنند. بیش از ۵۷ درصد آنان از تردد در این‌گونه فضاهای شهری رضایت زیاد داشته و حدود ۲۳ درصد نیز رضایت نسبی بیان کرده‌اند.

بررسی پاسخ شهروندان به گویه سوم حاکی از آن است که فضای عمومی که مردم در آن‌ها نوعی نظارت اجتماعی توأم با حس نوع‌دوستی وجود دارد، بیشتر باعث احساس امنیت زنان برای تردد، عبور و فعالیت‌های روزمره آنان است. بیش از ۷۴ درصد پاسخ‌دهندگان این‌گونه فضاهای شهری را دارای امنیت خیلی خوب بیان کرده‌اند. در خصوص تأثیر فضاهای عمومی که شهروندان به آن‌ها احساس تعلق خاطر دارند، بیش از ۸۳ درصد پاسخ‌دهندگان از فعالیت و تردد در این‌گونه فضاهای شهری، گزینه احساس امنیت زیاد و خیلی زیاد را بیان کرده‌اند. کمتر از ۲ درصد پاسخ‌دهندگان این‌گونه فضاها را دارای امنیت بسیار کم بیان کرده‌اند.

مشارکت‌کنندگان در پژوهش عنوان نمودند که مدیریت مطلوب شهری و طراحی فضای شهری در خیابان‌ها و محلات شهری، تأثیر نسبتاً زیادی بر احساس امنیت زنان داشته است. حدود ۵۰ درصد شهروندان تردد و فعالیت در این‌گونه فضاهای شهری را دارای امنیت زیاد و نسبتاً زیاد بیان کرده‌اند و حدود ۴۰ درصد نیز آن را تا حدودی امن بیان کرده‌اند. بررسی پاسخ شهروندان حاکی از آن است که زنان از تردد و فعالیت در فضاهای پویا و پرتحرک عمومی، فرهنگی و تجاری احساس امنیت بیشتری داشته‌اند. بیش از ۷۶ درصد پاسخ‌دهندگان این‌گونه فضاها را امن بیان کرده‌اند.

سرانجام پاسخ مشارکت‌کنندگان، نشان می‌دهد که زنان از تردد در فضاهای شهری که نظارت بیشتری توسط پلیس و نهادهای امنیت‌ساز بر آن‌ها صورت می‌گیرد، احساس امنیت و رضایت بیشتری دارند. بیش از ۸۶ درصد پاسخ‌دهندگان (۹۱ نفر) این‌گونه فضاهای شهری را دارای امنیت زیاد و خیلی زیاد بیان کرده‌اند.

جدول ۴: خلاصه مدل رگرسیون گویه‌ها

مدل	گویه	ضریب همبستگی	ضریب تعیین
رگرسیون	دسترسی فضا	۰/۰۸۴	۰/۲۸۹
	ساختار فضا	۰/۳۰	۰/۵۸
	نظارت اجتماعی بر فضا	۰/۴۹۲	۰/۶۲۱
	مالکیت و حس تعلق به فضا	۰/۰۱۰	۰/۱۰۲
	مدیریت و طراحی مناسب فضا	۰/۸۸۳	۰/۷۷۹
	فعالیت و پویایی فضا	۰/۹۱۹	۰/۸۴۴
	حفاظت و نظارت فیزیکی	۰/۹۶۰	۰/۹۲۲

جدول ۵: ضرایب متغیرهای مدل رگرسیون

مقدار معناداری	آماره T	ضرایب		متغیرها	گویه‌ها
		استاندارد بتا	ضرایب غیراستاندارد خطای استاندارد B		
۰/۰۰۰	۲۰/۳۵۸		۰/۱۳۶	۲/۷۶۳	ضرایب ثابت
۰/۰۰۰	۵/۵۴۰	۰/۲۸۹	۰/۰۴۱	۰/۲۲۸	فضاهای عمومی و قابل دسترسی
۰/۰۰۰	۱۶/۹۶۹		۰/۱۹۴	۳/۳۰۰	ضرایب ثابت
۰/۲۸۵	۱/۰۷۱	۰/۰۵۸	۰/۰۵۶	۰/۵۹	ساختار فضای شهری
۰/۰۰۰	۱۲/۸۹۲		۰/۳۲۵	۴/۱۹۶	ضرایب ثابت
۰/۰۳۵	۲/۱۲۰-	۰/۱۱۵-	۰/۰۷۷	۰/۱۶۴-	نظارت اجتماعی بر فضای عمومی
۰/۰۰۰	۱۴/۰۳۸		۰/۲۲۱	۳/۰۹۶	ضرایب ثابت
۰/۰۰۰	۱/۸۷۴	۰/۱۰۲	۰/۰۶۳	۰/۱۱۷	مالکیت و حس تعلق به فضا
۰/۰۰۰	۴/۵۱۲		۰/۱۴۱	۰/۶۳۷	ضرایب ثابت
۰/۰۰۰	۲۳/۵۳۶	۰/۸۸۳	۰/۰۳۵	۰/۸۲۶	مدیریت (مطلوب شهری) و طراحی مناسب فضا
۰/۰۰۰	۴/۱۳۷		۰/۱۱۹	۰/۴۹۲	ضرایب ثابت
۰/۰۰۰	۲۹/۱۶۹	۰/۹۱۹	۰/۰۳۰	۰/۸۶۹	فعالیت (پویایی فضا)
۰/۲۶۳	۱/۱۲۴		۰/۰۹۱	۰/۱۰۳	ضرایب ثابت
۰/۰۰۰	۲۹/۱۲۴	۰/۸۸۱	۰/۰۳۰	۰/۸۷۶	حفاظت توسط دوربین یا نظارت پلیس و وجود پاسگاه انتظامی

همان گونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود مقدار ضرایب تعیین در گویه «دسترسی فضا» برابر با ۰/۲۸۹ می‌باشد؛ بنابراین می‌توان گفت حدود ۲۸ درصد از تغییرات متغیر ایجاد حس امنیت توسط حداقل یکی از مؤلفه‌های فضاهای عمومی و قابل دسترسی در شهری بیان می‌شود. در جدول مقدار معناداری برای این متغیر کمتر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین می‌توان گفت وجود فضاهای عمومی و قابل دسترسی در شهری از نظر مسیر و

راحتی دسترسی، بر ایجاد حس امنیت در زنان مؤثر است.

همچنین مقدار ضریب تعیین در گویه «ساختار فضا» برابر با $0/58$ می‌باشد؛ بنابراین حدود 58 درصد از تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت زنان توسط ساختار فضای شهری بیان می‌شود؛ از این رو می‌توان گفت تجربه‌های ساختار فضای شهری مانند سادگی فضا و یکدست بودن ساختمان‌ها، نداشتن پیچ‌وخم‌های زیاد در کوچه و خیابان، به میزان قابل توجهی بر احساس امنیت زنان تأثیر دارد.

همان‌طور که در جدول آمده است، مقدار ضریب تعیین در گویه سوم برابر با $0/621$ می‌باشد؛ از این رو، حدود 62 درصد از تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت زنان توسط نظارت اجتماعی بر فضای عمومی بیان می‌شود. با توجه به ضریب تغییرات رگرسیون که معناداری کمتر از $0/05$ را نشان می‌دهد، نتیجه می‌شود که تجربه‌های نظارت اجتماعی بر فضای عمومی بر احساس امنیت زنان تأثیر معناداری دارد.

با نگاه به نتایج جدول فوق و مقدار ضریب تعیین که برابر با $0/102$ می‌باشد، می‌توان گفت حدود 10 درصد از تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت زنان توسط مالکیت و حس تعلق به فضا بیان می‌شود. از آنجاکه ضرایب متغیرهای مدل رگرسیون مقدار معناداری برای این متغیر را کمتر از $0/05$ نشان می‌دهد، تجربه‌های وجود فضاهای آزاد و عمومی در خیابان‌ها و محله‌های شهری بر احساس امنیت زنان تأثیر معناداری دارد.

یافته‌های جدول در خصوص گویه «مدیریت مطلوب شهری» نیز نشان می‌دهد که مقدار ضریب تعیین برابر با $0/779$ می‌باشد؛ یعنی حدود 77 درصد از تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت در زنان توسط مدیریت مطلوب شهری و طراحی خیابان‌ها و محله‌های شهری از جهت معماری بیان می‌شود. با توجه به مقدار معناداری رگرسیون برای این متغیر که کمتر از $0/05$ است، می‌توان گفت مدیریت مطلوب شهری و طراحی خیابان‌ها و محله‌های شهری از جهت معماری، زیبایی و عاطفی بر احساس امنیت زنان تأثیر معناداری دارد. همچنین جدول در خصوص تأثیر گویه «فضاهای سرزنده و فعال»، مقدار ضریب تعیین عدد $0/844$ را نشان می‌دهد. از این رو می‌توان گفت وجود خیابان‌های سرزنده، فضاهای فرهنگی، اقتصادی و مجتمع‌های تجاری پویا در شهری، بر احساس امنیت زنان تأثیر زیادی دارد.

سرانجام اینکه در یافته‌ها، مقدار ضریب تعیین برای گویه حفاظت فیزیکی فضا عدد $0/922$ می‌باشد؛ یعنی حدود 92 درصد از تغییرات متغیر احساس امنیت زنان توسط حداقل یکی از مؤلفه‌های حفاظت توسط دوربین‌ها یا نظارت پلیس و وجود پاسگاه‌های انتظامی بیان می‌شود. از آنجاکه در جدول ضرایب متغیرهای مدل رگرسیون مقدار معناداری برای این متغیر کمتر از $0/05$ است، می‌توان گفت حفاظت توسط دوربین‌ها یا نظارت پلیس و وجود پاسگاه‌ها انتظامی در شهری، بر احساس امنیت زنان تأثیر دارد.

بنابراین و با توجه به اینکه هدف پژوهش حاضر، مطالعه و سنجش عناصر محیطی مؤثر بر احساس امنیت

زنان در فضاهای شهری شهرری می‌باشد؛ نتایج گویای این است که: هفت گویه موردنظر در نظریه دیویس: دسترسی فضا؛ ساختار فضا، نظارت اجتماعی بر فضای عمومی، مالکیت و حس تعلق به فضا، مدیریت (مطلوب شهری) و طراحی مناسب، فعالیت (پویایی فضا) و حفاظت و نظارت فیزیکی بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری شهرری اثرگذار هستند.

جدول ۶: میزان تأثیر عناصر محیطی بر احساس امنیت زنان در شهرری

عناصر محیطی	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
دسترس فضا	۹	۳۹	۶۹	۱۲۳	۶۶
ساختار فضا	۱۵	۴۵	۶۹	۱۲۳	۵۴
نظارت اجتماعی بر فضای عمومی	۹	۲۴	۴۸	۱۵۶	۷۲
مالکیت و حس تعلق به فضا	۶	۱۵	۳۳	۲۰۴	۵۴
مدیریت (مطلوب شهری) و طراحی مناسب	۲۴	۳۶	۱۱۴	۵۴	۱۰۲
فعالیت (پویایی فضا)	۰	۱۵	۵۴	۱۷۴	۶۳
حفاظت و نظارت فیزیکی	۰	۱۲	۲۴	۶۹	۲۰۴

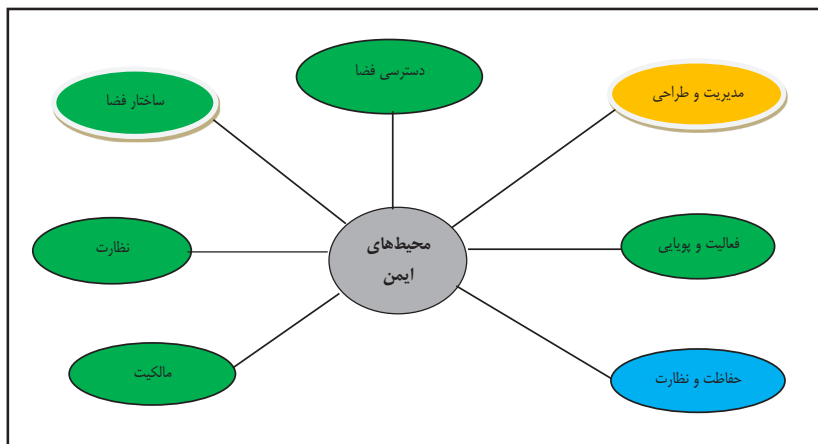
همچنین، نتایج پژوهش نشان می‌دهد فضاهای شهری که توسط پلیس و نظارت آنان محافظت می‌شود در نظر پاسخ‌دهندگان جزو فضاهای شهری است که در آن بیشترین میزان احساس امنیت وجود دارد، به طوری که بیشترین تعداد یعنی ۲۰۴ نفر این گونه فضاهای شهری را بسیار امن و ۲۷۳ نفر زیاد و خیلی زیاد امن محسوب کرده‌اند.

علاوه بر آن، فضاهای شهری که شهروندان با آن‌ها احساس تعلق و وابستگی کرده‌اند و به عبارت دیگر مدت‌های طولانی در آن زندگی کرده و شناخت بیشتری دارند، از نظر آنان جزو مکان‌هایی بوده که احساس امنیت نسبتاً زیادی وجود دارد. ۲۵۸ نفر از این گونه فضاها زیاد و بسیار زیاد احساس امنیت داشته‌اند.

نکته قابل توجه دیگر در پژوهش این است که مدیریت مطلوب و طراحی مناسب شهری در نظر زنان شهروند در شهرری از جهت احساس امنیت رتبه پایین تری داشته است؛ به طوری که ۱۱۴ نفر از فعالیت و تردد در این گونه فضاها تا حدودی احساس امنیت داشته‌اند و ۶۰ نفر نیز احساس امنیت خود از این گونه فضاهای شهری را کم و خیلی کم بیان کرده‌اند که در مجموع نظر ۱۷۴ نفر این بوده است که مدیریت و طراحی فضاهای شهری در شهرری چندان جالب توجه نبوده و باید از نظر شهرسازی و معماری و همچنین نحوه مدیریت، مورد بررسی و دقت نظر مسئولان و

برنامه‌ریزان شهری قرار گیرد.

شکل ۲: میزان احساس امنیت زنان در شهرری بر اساس ویژگی‌های محیط‌های امن بر اساس یافته‌های تحقیق

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی عناصر محیطی مؤثر بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری است که به‌طور موردی در شهرستان ری به انجام رسیده است. شهرری به‌عنوان منطقه ۲۰ شهر تهران، از سویی منطقه‌ای با روابط و مناسبات مختلف سنتی شناخته می‌شود و از سوی دیگر همجواری و اتصال به پایتخت، آن را در جریان فرایند مدرنیته قرار داده است به‌گونه‌ای که بر اثر سیاست‌های مختلف مدیریت شهری، امروزه دارای نوعی دوگانگی (سنتی و مدرنیته) بارزی در فضای شهری شده است. نقش زنان که حدود نیمی از جمعیت را تشکیل می‌دهند به‌عنوان بخشی مهم و اثرگذار در جامعه، از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است و از این‌رو شناسایی عواملی که منجر به محدود کردن فعالیت زنان به‌عنوان بخشی از سرمایه‌های انسانی در جامعه می‌شود نیز اهمیت بسزایی دارد.

یافته‌های پژوهش نشان داد که بین متغیر مستقل (عناصر محیطی) و متغیر وابسته (احساس امنیت زنان) رابطه وجود دارد؛ به‌عبارت‌دیگر، عناصر محیطی موجود در فضاهای شهری این منطقه، در احساس امنیت زنان مؤثر هستند.

بنابراین یافته‌های این پژوهش، نتایج آقارحیمی و همکاران (۱۳۹۸) که استدلال کردند احساس امنیت به‌عنوان یک متغیر اجتماعی می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلف فردی و اجتماعی قرار گیرد و همچنین

یافته‌های چراغی (۱۳۹۷)، که آسیب‌پذیری از حضور در فضاهای شهری را ناشی از عوامل مختلف و به‌ویژه طراحی شهری می‌داند را تأیید می‌کند. همچنین با تحقیق نوروزی و فولادی سپهر (۱۳۸۸) که متغیر محل سکونت را دارای تأثیر مستقیم بر احساس امنیت شهروندان می‌دانستند؛ تحقیق بمانیان و همکاران (۱۳۸۷) که معتقدند بین متغیر میزان تردد و احساس امنیت زنان رابطه مستقیم برقرار است؛ نتایج فرج‌پور و همکاران (۱۳۹۷) که عملکرد پلیس را بر تمامی ابعاد احساس امنیت مؤثر می‌دانستند و یافته‌های بویل و همکاران (۲۰۰۴) که استدلال کردند فضاهای شهری آشنا باعث احساس امنیت بیشتر می‌شود، همسو است. همچنان که پین (۱۹۹۷) در جغرافیای اجتماعی ترس، فضاهای جغرافیایی را مکان‌های امن و خطرناک تقسیم کرده بود، پژوهش حاضر نیز نشان داد: از نظر زنان، برخی فضاهای شهری به دلیل برخورداری یا عدم برخورداری از عناصر محیطی مناسب، می‌توانند در زمره مکان‌های امن یا خطرناک قرار گیرند.

از این رو می‌توان گفت که هفت گویه موردنظر در نظریه دیویس یعنی: دسترسی فضا؛ ساختار فضا، نظارت اجتماعی بر فضای عمومی، مالکیت و حس تعلق به فضا، مدیریت (مطلوب شهری) و طراحی مناسب، فعالیت (پویایی فضا) و حفاظت و نظارت فیزیکی بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری اثرگذار هستند. هرچند بر اساس نظر شهروندان، فضاهای شهری که توسط پلیس و نظارت آنان محافظت می‌شود؛ جزو فضاهای شهری است که در آن بیشترین میزان احساس امنیت مطرح شده است.

در نتیجه تحقیق حاضر نشان داد:

- گویه‌های که بیشترین تأثیر بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری را در پی داشته است، وجود فضاهایی است که در آن‌ها نظارت پلیس و پاسگاه‌های امنیتی وجود داشته است.
 - فضاهای شهری که زنان (و شهروندان) به آن‌ها احساس تعلق و وابستگی دارند، در ایجاد احساس امنیت زنان اثرگذار هستند و زنان از حضور در این‌گونه فضاها احساس امنیت زیادی دارند.
 - فضاهای پویا و سرزنده که فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و تجاری در آن‌ها رونق بیشتری دارد، در ایجاد احساس امنیت زنان مؤثر هستند.
 - در دو گویه «ساختار فضا و مدیریت مطلوب و طراحی مناسب شهری»، ۶۰ نفر از پاسخ‌دهندگان هر دو مورد را دارای تأثیر خیلی کم و کم در ایجاد احساس امنیت بیان کرده‌اند (حدود ۱۸ و نیم درصد پاسخ‌دهندگان). بنابراین مشخص می‌شود که هنوز فضاهای پیچیده و پر پیچ و خم در شهری وجود دارد که می‌تواند در ایجاد حس ناامنی زنان برای تردد و فعالیت در فضاهای شهری اثرگذار باشند. به علاوه طراحی و مدیریت مناسب شهری نیز مورد سؤال و ابهام قرار می‌گیرد.
- بنابراین می‌توان گفت؛ هرچند در گذشته به دلایل مختلف حضور زنان در فضاهای عمومی و شهری کمتر

بود اما امروزه علاوه بر فعالیت بیشتر زنان در محیط‌های اجتماعی، حتی زنان خانه‌دار نیز در مقایسه با گذشته از اوقات فراغت بیشتری برخوردار شده‌اند و تمایل بیشتری به حضور و فعالیت در فضاهای شهری دارند. از این رو باید فضاهای شهری در منطقه شهری، زمینه‌های حضور امن و فعال زنان را فراهم آورد و این امر نیاز به شناخت تفاوت نیازهای زنان و مردان و موانع محدودکننده حضور زنان در فضاهای شهری دارد. بازتاب نظری این پژوهش را می‌توان این‌گونه بیان کرد که فضاهای شهری به‌عنوان بستر زندگی و فعالیت شهروندان باید بتوانند محیطی امن، سالم و جذاب را برای همه افراد فراهم کنند و به نیاز تمامی اقشار اجتماعی پاسخ مناسب دهند؛ بنابراین، با توجه به اینکه یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده شهروندان در فضاهای شهری و عمومی ترس یا احساس ناامنی است، طراحی فضاهای شهری در شهری باید به‌گونه‌ای انجام شود که نیازهای مختلف شهروندان و به‌ویژه زنان، از جمله نیاز به امنیت و احساس امنیت در آنان را برآورده کند.

با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود:

- برنامه‌ریزی مناسب برای افزایش تعاملات پلیس و شهروندان به‌ویژه زنان انجام شود و یا با برگزاری جلسات اجتماع محور به‌ویژه توسط پلیس زن، در جهت احساس امنیت، اعتماد و مشارکت شهروندان گام برداشت.
- فعالیت‌هایی که مستقیماً ویژگی امنیتی دارند (عملکرد پلیس) بر احساس امنیت اثرگذار است؛ اما نیازمند به‌کارگیری مناسب عوامل محیطی و فعالیت سایر نهادهای خدماتی و عمومی از جمله مراکز مشاوره و سرای محله است که باید مورد توجه مسئولان شهری قرار گیرد.
- تقویت پیوندهای محله‌ای و همسایگی، ارتقای شرایط فرهنگی محلات، ارتقای کمی و کیفی حضور و نظارت نیروی انتظامی و اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی از فعالیت‌های پلیس به‌منظور افزایش سرمایه اجتماعی شهروندان مدنظر قرار گیرد.
- مشارکت زنان در فعالیت‌های مختلف شهری ضمن ایجاد حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی و مشارکت شهروندی در اداره شهر، افزایش امنیت و احساس امنیت را در پی دارد؛ از این رو برنامه‌ریزی‌های لازم به‌منظور افزایش مشارکت زنان در فعالیت‌های شهری انجام شود.
- برای بازسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده با نمادها و المان‌های شهری جدید با مشارکت شهروندان اقدام شود. این اقدامات به‌گونه‌ای صورت گیرد که نشانه‌های هویت‌ساز و فرهنگ سنتی را به‌منظور ایجاد حس تعلق به فضا تا حد امکان حفظ کند.

تشکر و قدردانی

در پایان لازم می‌دانیم از تمام مشارکت‌کنندگان و صاحب‌نظرانی که در انجام این پژوهش یاریگر ما بودند، صمیمانه سپاسگزاری کنیم.

منابع فارسی

- آقارحیمی ایوب؛ جهانبخش، اسماعیل؛ محمدی، اصغر (۱۳۹۸). بررسی نقش ابعاد اجتماعی توسعه متوازن بر احساس امنیت شهروندان؛ مورد مطالعه: شهروندان استان هرمزگان، فصل‌نامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، ۵۸، صص ۱۹۰-۱۵۷ بازیابی از: http://sss.jrl.police.ir/article_92296_0391eda767139e0b2cf79bfe00c69fb6.pdf
- احمدی، لیلا؛ صرافی، مظفر؛ توکلی‌نیا، جمیله؛ محمدیان مصمم، حسن (۱۳۹۶). زنان و فضا: ترس در محیط‌های حمل‌ونقل همگانی (مورد پژوهی: خط چهار بی‌آرتی تهران)، دوفصل‌نامه پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، ۵ (۲)، صص ۱۸۰-۱۵۷ بازیابی از: http://pssw.jrl.police.ir/article_19865_7f0bf3da4b8a871fbcd206d5d40913ba.pdf
- باقری، سیده مهسا؛ شاهرودی، عباسعلی (۱۳۹۶). تأثیر طراحی محیطی بر احساس امنیت زنان. مطالعه موردی: نشیمن خانه‌های دانشجویی دانشگاه مازندران، دوفصل‌نامه پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، ۵ (۲)، صص ۲۳۴-۲۲۱ بازیابی از: http://pssw.jrl.police.ir/article_19868_b77021a8d62236bc35e2b05a0ab00550.pdf
- بمانیان، محمدرضا؛ مجتبی رفیعیان؛ الهام ضابطیان (۱۳۸۷). امنیت تردد زنان در فضاهای شهری و سنجش مشارکتی آنها در بخش مرکزی شهر تهران، فصل‌نامه تحقیقات زنان، ۲ (۴)، صص ۵۶-۳۹ بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=115039>
- بیات، ناصر؛ پورغلامی، محمدرضا؛ اصانلو، علی؛ طالبیان کیاکلاهی، فاطمه (۱۳۹۷). ترس از جرم در فضاهای عمومی شهری؛ مورد مطالعه: جامعه زنان منطقه ۱۲ شهرداری تهران، دوفصل‌نامه پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، ۶ (۱)، صص ۱۳۰-۱۱۰ بازیابی از: http://pssw.jrl.police.ir/article_19877_9e2c24036e7669c547ab7ab418e664ef.pdf
- جمالی، هاجر؛ شایگان، فریبا (۱۳۹۰). نقش تاکسی بی‌سیم بانوان بر احساس امنیت زنان تهرانی، فصل‌نامه مطالعات مدیریت انتظامی، ۶ (۱)، صص ۱۱۴-۹۵ بازیابی از: <http://ensani.ir/file/download/article/20130101083225-9702-28.pdf>
- چراغی، فاطمه (۱۳۹۷). تبیین میزان امنیت در محیط‌های شهری با تأکید بر رویکرد طراحی امنیت‌محور؛ مطالعه موردی شهری، فصل‌نامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، ۵۶، صص ۳۰۳-۲۶۷ بازیابی از: http://journals.police.ir/article_92118_d7165ebaf85c9abd138c07be9517fa3d.pdf
- روزنامه ایران، (۱۳۷۹/۱۰/۲۱). تهران، ۶ (۱۷۱۵). www.irannewspaper.ir

- سفیری، خدیجه؛ رجبو، علی؛ قلی‌زاده، صغری (۱۳۹۷). رابطه بین دین‌داری و احساس امنیت اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی مجازی، دوفصل‌نامه مطالعات پلیس زن. ۱۲ (۲۸)، صص ۲۱-۵ بازیابی از:

http://ps.jrl.police.ir/article_18884_a7e4549617de864c5dff0edca6fb7293b.pdf

- سقائی، محسن؛ ثابتی، فهیمه (۱۳۹۵). امنیت اجتماعی و شهرنشینی از دیدگاه قرآن کریم. اولین کنفرانس بین‌المللی مطالعات اجتماعی، فرهنگ، پژوهشی و دینی. رشت

<https://www.civilica.com/papersearch.html>

- شریعتی‌مزینانی، سعید؛ فروغ‌زاده، سیمین (۱۳۹۶). فضاهای عمومی و امنیت زنان در شهر مشهد، فصل‌نامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظام اجتماعی. سال ششم، شماره چهارم، صص ۹۰-۷۱ بازیابی از:

http://ssoss.ui.ac.ir/article_22661_ae7966956bce39b6665e28ea45ee0b12.pdf

- صیدی، علی؛ قاسم‌نژاد، غلام‌رضا (۱۳۹۹). مطالعه جامعه‌شناختی عوامل اجتماعی مؤثر بر امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: زنان ۱۵ تا ۶۵ ساله ایلام)، دوفصل‌نامه پژوهش‌های انتظامی - اجتماعی زنان و خانواده، ۸ (۱)، صص ۲۱۶-۱۹۹ بازیابی از:

http://pssw.jrl.police.ir/article_93909_223bf95f6f10785335239f29b7ab34a0.pdf

- فرج‌پور، مریم؛ گودرزی، احمدعلی؛ ایزدی، احمد (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین عملکرد پلیس و احساس امنیت زنان (مورد مطالعه شیراز)، دوفصل‌نامه مطالعات پلیس زن. ۱۲ (۲۸)، صص ۸۷-۷۵ بازیابی از:

http://ps.jrl.police.ir/article_18888_905049a7a1e6f3f6af8e46c56c64c68e.pdf

- قدرتی، شفیعه؛ روشندل، تکتک (۱۳۹۵). سکونتگاه‌های شهری و امنیت در فضای عمومی، مطالعه موردی شهر سبزوار، فصل‌نامه مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، ۶ (۲۴)، صص ۸۵-۶۸ بازیابی از:

<http://217.219.67.189/jarhs/article-1-866-fa.pdf> و journals.hsu.ac.ir

- قلیچ، مرتضی و حسن‌عماری (۱۳۹۲). درآمدی بر فضای بی‌دفاع شهری. تهران: انتشارات تیسرا.

- سایت نجوم به آدرس: <http://www.noojum.com>

- سایت شهرداری به آدرس: Region20.tehran.ir

- موحد، مجید؛ همت، صغری (۱۳۹۲). مطالعه عوامل فرهنگی و اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان. فصل‌نامه مطالعه زن و جامعه، ۴ (۲)، صص ۸۲-۵۵ بازیابی از:

http://jzv.j.miau.ac.ir/article_255_6a78e9c16007b8b561b6c365853b3502.pdf

- نتایج سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، شماره نشریه ۳-۹۶، سازمان برنامه و بودجه استان تهران، انتشار اردیبهشت ۱۳۹۶. دسترسی از:

https://research.thmporg.ir/sites/default/files/attachements/census95_0.pdf

Research.thmporg.ir/sites/files/attachments/census95_0.pdf

- نوروزی، فیض‌اله؛ فولادی سپهر، سارا (۱۳۸۸). بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۵ تا ۲۹ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، فصل‌نامه راهبرد، ۱۸ (۵۳)، صص ۱۵۹-۱۲۹ بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=118033>

منابع انگلیسی

- Bounds, M. (2004). *Urban Social Theory (City, Self and Society)*. New York: Oxford, University Press.
- Bilgin, P. (2003). Individual and Societal Dimensions of Security. *International Studies review*, Volum 5, pp 203- 222.
<http://repository.bilkent.edu.tr/bitstream/handle/11693/24470/Individual>
- Boyle, J. Dr Findlay, C. & Forsyth, L. (2004). *An Investigation into Women's Perceptions of Fear and the Design of the Urban Environment*. Open space, London, Edinburgh College of Art, School of Architecture, Tourism Management.
- Buzan, B. and weaver, O. (1998). *liberalism and security: the contradiction of the liberal leviathan*. copenhagen peace research in statue (COPRI) working papers.
- Pain, R (1997). *Social Geographies if Womens Fear of Crime*. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 22: 231-234.
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1080/00420980120046590>
- Kalms, N; May Johnson, G & Matthewson, G (2020). What does the 'new normal' look like for women's safety in cities? *The Conversation Academic rigour, journalistic flair*, July 15.
<https://theconversation.com/what-does-the-new-normal-look-like-for-womens-safety-in-cities-140169>.
- Saleh, A. (2010). *Broadening the concept if security: Identity and Social security*. *Geopolitics Quarterly*, Volume: 6, N: 4. 228- 241.
<https://www.sid.ir/en/journal/ViewPaper.aspx?id=215062>
- Michaud, M & Paquin, S (2020). *The security of urban women: practice, research, and partnerships*. *Bmi Journals*, Volume 8 Pp 8-11.
https://injuryprevention.bmj.com/content/8/suppl_4/iv15